

INFOS

VERLOOP VAN DE SPRINGPROCESSIE:

Pinkstermaandag 20 uur: feestelijke H. Mis met preek
Pinksterdinsdag 8 uur: Pontificale H. Mis; 9.15 uur in Abdijhof: toespraak van de aartsbisschop van Luxemburg. 9.30 uur: begin van de Springprocessie | **route van de processie:** Abdijhof, rue du Pont, rue de la Sûre, rue de la Montagne, place du Marché, rue de la Gare, rue des Merciers, basiliek. Einde rond 13.30 uur, afsluitend gebed. //

H. MIS EN GEZANG:

Pastoraal Bureau Echternach | 12, Porte St. Willibrord
L-6486 Echternach | Tel.: (+352) 72 01 49
iechternach@cathol.lu | www.willibrord.lu //

ALGEMENE INFORMATIE:

Tourist Info Echternach | 9-10, Parvis de la Basilique
L-6486 Echternach | Tel.: (+352) 72 02 30
info@echternach-tourist.lu | www.visitechternach.lu //

H. Missen: Zondag (09 uur H. Mis/10.30 uur Hoogmis), bezichtiging en rondleiding mogelijk vanaf 12 uur. Verkoop van het gedetailleerde basilicaboekje in de basiliek en in het Documentatiecentrum. //

Openingstijden van het Documentatiecentrum:

Pasen - 1 november: maandag - zaterdag van 10 - 12 uur & 14 - 17 uur | juli tot 15 september: maandag - zaterdag 10 - 17 uur | januari - december: zondag 14 - 17 uur. //

INFORMATIE OVER RONDLEIDINGEN:

Bureau voor Toerisme Regio Mullerthal - Luxemburgs Klein Zwitserland | B.P. 152 | L-6402 Echternach
Tel.: (+352) 72 04 57-1 | guidedtours@mullerthal.lu
www.mullerthal.lu //

// Springprocessie van Echternach

Via het trappenhuis van het linker zijschip komt men weer in de kerkruijme van de basiliek.

15 In 2010 werd de Springprocessie van Echternach; door de UNESCO erkend als een immaterieel cultureel erfgoed. In het Documentatiecentrum geven panelen informatie over de geschiedenis en het verloop van de Springprocessie. Een documentaire illustreert de processie door middel van foto's en muziek. Het Documentatiecentrum wordt betreden via een deur met een speciale handgreep. Deze toont twee handen met een tot een driehoek gevouwen zakdoek - aangezien tijdens de Springprocessie vijf mensen, verbonden middels een zakdoek, een rij vormen.

De Springprocessie is waarschijnlijk een overblijfsel van een oud heidens ritueel, dat door de christelijke traditie werd overgenomen. Sinds de 11e eeuw zijn in de Pinksterweek de zogenaamde banprocessies gedocumenteerd, die voor veel parochies verplicht waren. Als onderdeel van deze processies beloofden de mensen van Waxweiler, die toen in nood verkeerden, om in Echternach te springen. Deze gewoonte werd omstreeks 1497 voor het eerst schriftelijk genoemd. De originele melodie heeft haar oorsprong in een eenvoudig volkslied, dat aan het begin van de 20e eeuw op-

// Handgreep van de ingangsdeur naar het Documentatiecentrum

// Muurschildering van Lucien Simon

// Torso van Christus

nieuw op muziek is gezet door de musicus Max Menager uit Echternach.

16 De grote processiemuurschildering werd gemaakt door Lucien Simon in opdracht van de Luxemburgse regering voor de Wereldtentoonstelling in 1937 in Parijs

17 In het lapidarium, de verzameling sculpturen en grafstenen, zijn overblijfselen van grafinscripties en graven uit de tijd van de abdij.

18 Aan de muur hangt een Christuslichaam, overblijfsel van een zendingskruis uit de 19e eeuw, dat verwoest werd door de vernietigende explosies van 1944.

19 Op het drieluik, het driedelige altaarstuk van Anton Stevens, 1604/05, toont de middelste beeltenis de bedevaart naar de heilige Willibrord met in de linkerbovenhoek een groep springers met muzikanten. Tot op heden de oudste picturale voorstelling van de Springprocessie.

// Lapidarium

20 Het raam van Théodore Hanssen toont de verheerlijking van de heilige Willibrord. In het midden onder een scène van de processie met het eerbetoon van de geestelijkheid, de gebedenzangers, de muzikanten en de springers.

Aan de buitenkant zijn er belangrijke data van de geschiedenis van Echternach: aan de linkerkant het plunderen in 1794 van de benedictijnenabdij door de Franse soldaten en aan de rechterkant het opblazen van de westelijke toren tijdens het von-Rundstedt-offensief in 1944.

// De heilige Willibrord zegent de pelgrims

// Roosvenster en Klais-orgel

Na het verlaten van de kerk is het de moeite waard om een blik te werpen op de westgevel.

21 Het wapen op de façade bestaat uit drie delen: in het bovenste gedeelte bevestigen de pauselijke insignes, het baldakijn en de sleutels van Petrus, de titel van de pauselijke "basilica minor". Links: de tweekoppige adelaar (intelligentie en waakzaamheid) van de voormalige "Reichsabtei". Het lichaam wordt gevormd door een zegenende hand en verwijst naar het motto "Sub Manu Solius Dei" (onder de hand van God alleen). Aan de rechterkant het wapen van de stad Echternach.

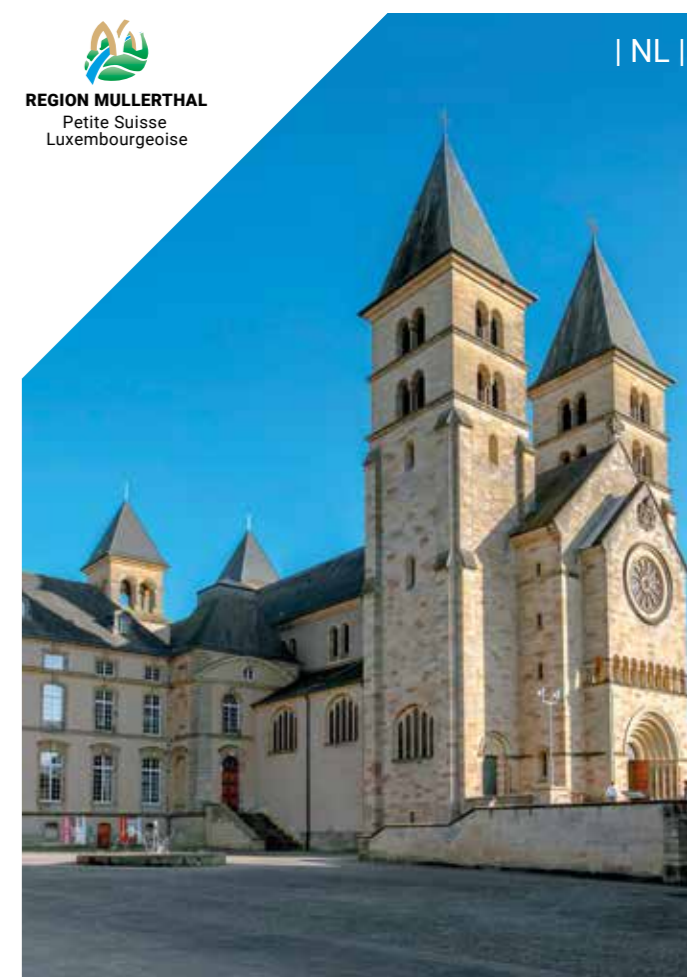
De basiliek is na de Tweede Wereldoorlog weer opgebouwd met drie verschillende kleuren zandsteen (groengrijs, geel en rood) uit de Regio Mullerthal.

// De verheerlijking van de heilige Willibrord

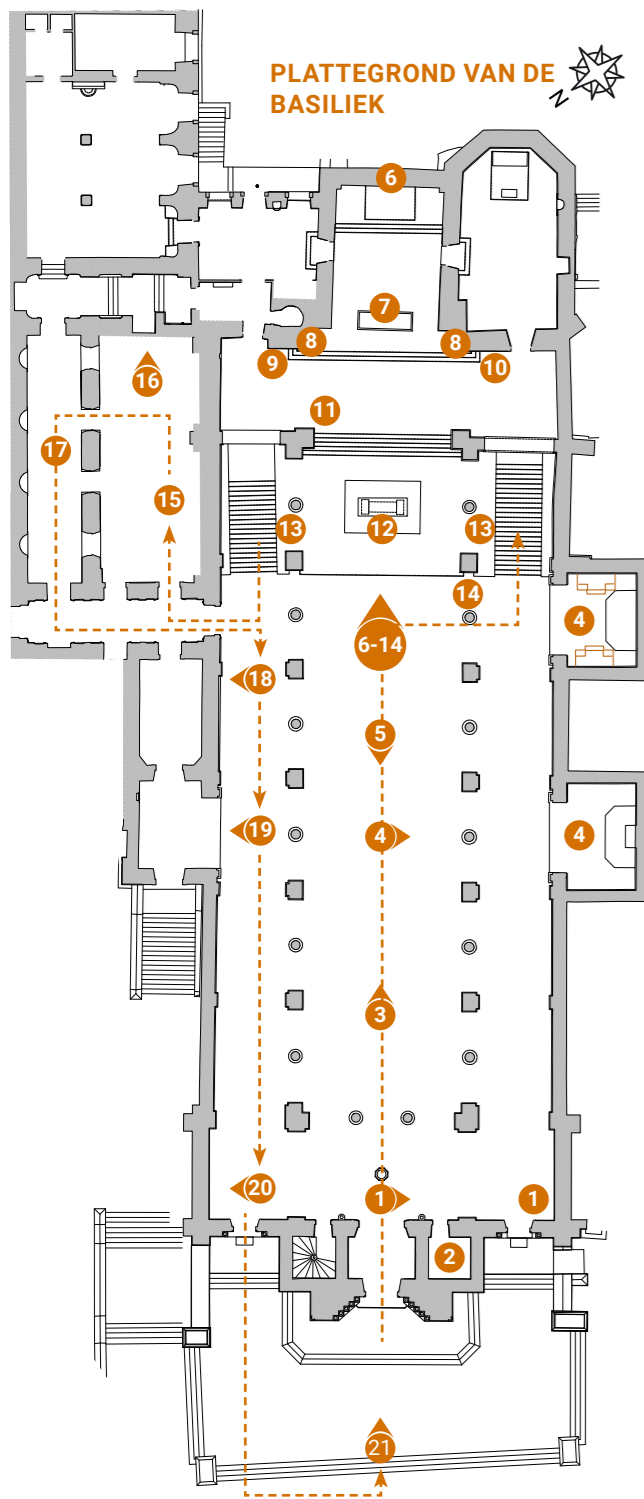

// Wapenschild van de westgevel

BASILIEK VAN DE HEILIGE WILLIBRORD ECHTERNACH

/// Koor voor 1938

/// Madonna met kind

/// De unieke architectuur van het middenschip

/// Buitenkaft Codex Aureus Epternacensis

/// Majestas Domini

/// Hangende kruis boven het altaar

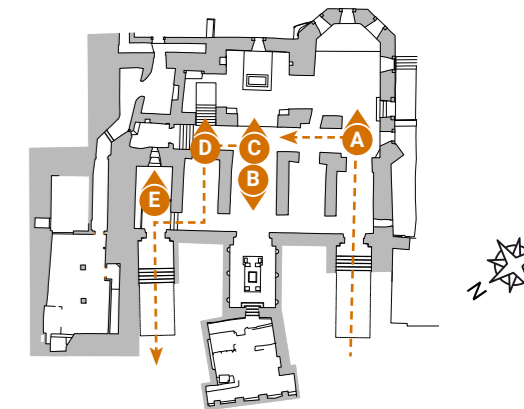

/// Ambo met lers vlechtwerk

/// Tombe van de heilige Willibrord

PLATTEGROND VAN DE CRYPT

GESCHIEDENIS VAN DE BASILIEK

Rond 700 werd een eenvoudige merovingische zaalkerk gebouwd door de heilige Willibrord. Vanwege het sterk toenemend aantal bedevaarten naar het graf van de heilige Willibrord werd deze kerk 100 jaar later vervangen door een grotere, karolingische kerk met een crypte. Na een verwoestende brand in 1016 werd een romaanse kerk gebouwd, die had ongeveer dezelfde afmetingen als de huidige basiliek. Dit romaanse gebouw werd in het midden van de 13e eeuw aangepast aan de gotische stijl. In 1794 werd de kerk geplunderd en in beslag genomen door de soldaten van de Franse Revolutie en in 1797 als nationaal eigendom geveild. De zakenman Jean-Henri Dondelinger verwierf de gebouwen en richtte een steenfabriek op in de basiliek. Vanwege de dreigende instorting stichtten de inwoners van 1862 de Willibrordus-Bauverein, die de gedeeltelijke wederopbouw en restauratie van de kerk in neogotische stijl bevorderde. De inwijding was in 1868.

In december 1944 werd het westelijke gedeelte van de kerk opgeblazen tijdens het offensief van von Rundstedt. Wederopbouw door de Luxemburgse staat vanaf 1947 met terugkeer naar de romaanse stijl van het middenschip en gotische gewelven in de zijschepen. Inwijding september 1953. De huidige kerk is de 5e kerk die op deze plaats gebouwd is en het is de grafkerk van de heilige Willibrord, de stichter van de abdij en van de stad Echternach.

DE HEILIGE WILLIBRORD

De heilige Willibrord werd geboren in Northumbria, Engeland, in 658 n. Chr. Na het voltooien van zijn opleiding in het Ripon-klooster sloot hij zich aan bij Rath Melsigi in Ierland,

waar hij werd gewijd. In 690 vertrok hij met 11 metgezellen als een zendeling om het evangelie op het continent te verkondigen. In 695 werd hij door Paus Sergius als eerste aartsbisschop van Utrecht gewijd. Dankzij een eerste schenking van de moeder-overste Irminda von Trier/Oeren kon hij in Echternach een abdij stichten en een kerk bouwen. Na een bevredigend zendingsleven besloot de heilige Willibrord dat hij begraven wilde worden in zijn eigen abdij in Echternach. Hij stierf in het jaar 739.

RONDLEIDING

- 1 Het eerste venster van Théodore Hanssen toont de geboorte en de kindertijd van de heilige Willibrord, in het midden eronder: droom van zijn zwangere moeder. In het midden boven: Willibrord werd door zijn ouders voor zijn opvoeding toevertrouwd aan het klooster te Ripon. Links buiten: de heilige Willibrord krijgt de tonsuur van een monnik. Rechts buiten: zijn vader Wilgils trekt zich terug als kluisenaar.
- 2 Rechts naast de ingang bevindt zich de Relikwie-kapel. Het waardevolste stuk is een rest van de stof van het gewaad van de heilige Willibrord.
- 3 Het middenschip wordt van de zijschepen gescheiden door een reeks onderling verbonden bogen die op zuilen rusten. Het bijzondere van deze 11e-eeuwse Echternacher architectuur is dat beide kleine bogen opgaan in één grote boog. Aangezien deze basiliek een van de laatste getuigen is van deze bijzondere architectuurvorm, wordt deze stijl ook wel de "Echternacher draagzuil-wisseling" genoemd.

De glas-in-loodramen vertellen over het leven en werk van de heilige Willibrord.

- 4 De twee zijkapellen werden toegevoegd in de 17e eeuw.
- 5 Het orgel, met meer dan 6000 pijpen, werd in 1952 door het bedrijf Klais uit Bonn geleverd. Het roosvenster van Emile en Joseph Probst hierboven laat de tekens van de dierenriem zien.
- 6 De koorvenster van Jacques Le Chevallier tonen onder in het midden de heilige Willibrord in gebedshouding vóór de drievoudige God. In de zijramen de heilige Petrus en de heilige Paulus, allebei beschermheiligen van de eerste Kerk en de symbolen van de vier evangelisten Lucas (stier), Mattheüs (mens), Marcus (leeuw) en Johannes (arend).
- 7 Het hoogaltaar uit 1952 toont de symbolen van de vier evangelisten (naar een ontwerp van de beroemde Luxemburgse beeldhouwer Auguste Trémont).

Het hangende kruis boven het altaar is een combinatie van een laatgotisch corpus (Noord-Frankrijk rond 1500) en een kruis dat in 2022 door de kunstenaar Johannes Nagel in traditionele smeedijzeren techniek werd vervaardigd en Christus op de levensboom voorstelt.

- 8 Twee eikenhouten beelden tonen de heilige Benedikt en de heilige Willibrord. Benedikt (links) verschijnt in het gewaad van de monnik met een staf, een urenboek en brood. De heilige Willibrord is afgebeeld in bisschopskleding, met een kind en een wijnvaatje.
- 9 Het "tintinnabulum" (liturgisch belletje, links) en 10 het geel/rood gestreepte "canopaeum" (baldakijn) zijn de kenmerken van een "basilica minor".

11 In het transept staat de "ambo", een kopie van een merovingische sculptuur, rijksversierd met gevlochten linten. Het origineel wordt nu bewaard in het Musée National d'Histoire et d'Art in Luxemburg.

12 Het "Confessio"-altaar is versierd met een doorbroken golfmotief en verbonden door een lichtschacht met de grafkamer van de heilige Willibrord.

13 De eikenhouten koorstoelen, gemaakt in 1912 door Théophile Klem, worden gekenmerkt door een indrukwekkend expressief houtsnijwerk.

Op Pinksterdinsdag wordt de rechtertrap door de deelnemers van de Springprocessie gebruikt om de crypte te bereiken en langs het graf van de heilige Willibrord te springen.

14 Madonna met kind, laatgotisch beeldhouwwerk van linden hout, gedeeltelijk originele versie, Zuid-Duitsland rond 1470, geschenk aan de basiliek 2018. Het maangezicht verwijst naar de openbaring (12.1): "de maan lag onder haar voeten" en de druiventros is als een symbool van de eucharistie te interpreteren.

/// Kapel van O.L.V. van Fatima

De stenen crypte met zijn tongewelf maakt deel uit van de karolingische kerk uit het jaar 800 n. Chr.

- A De kapel tegenover de trap is gewijd aan O.L.V. van Fatima. Het beeld is een geschenk van de Portugese gemeenschap.
- B De merovingische sarcofaag van de heilige Willibrord bevindt zich in het midden van een grafmonument van wit Carrara-marmer, dat in 1906 door Guisepppe Novi uit Genua werd gemaakt.
- C Op het gewelf boven de altaar ruimte, tegenover het grafmonument, zijn romaanse schetsen van fresco's uit de 11e eeuw bewaard gebleven. Deze vertegenwoordigen scènes uit het leven van Maria: de Verkondiging aan Maria, het Maria-Bezoek, de geboorte van Jezus, de Verkondiging aan de herders.
- D Naast de altaarruimte bevindt zich de zogenaamde Willibrordusbron, die verwijst naar de doopactiviteit van de heilige.
- E In een nis bevinden zich twee gesloten merovingische stenen dooskisten. Het is niet bekend wiens botten ze bevatten.